

Ti momenter til en (g)lokal kunstkritikk

Hanne Hammer Stien

«Ti momenter til en (g)lokal kunstkritikk» er et forsøk på å gjentenke Dag Solhjells «Ti teser om kunstkritikk i et regionalt perspektiv», publisert på ArtScene Trondheim i 2009. De ti momentene er basert på kunsthistoriker Ruth B. Phillips argumentasjon i artikkelen «Taking the local seriously», publisert i World Art i 2014, og forskning gjort i forbindelse med arbeidet med boken Kunst som deling, delingens kunst (Fagbokforlaget 2020), skrevet av undertegnede sammen med Merete Jonvik, Eivind Røssaak og Arnhild Sunnanå.

1. Det finnes ingen regional kunstkritikk, all kunstkritikk er (g)lokal. Det innebærer at det lokale oppfattes som like konstituerende for det globale, som det globale er for det lokale.
2. For å kunne ta det lokale på alvor må kunstkritikeren evne å tre inn i de verdener kunsten som kritiseres utgår fra og setter opp. Det forutsetter at kunstkritikeren er sensitiv overfor ulike kulturelle geografier og forskjellige historiske kontekster.
3. (G)lokal kunstkritikk må avvise alle standardbedømmelser som plasserer kunst som utgår fra andre verdener enn de dominerende som perifer, imiterende, på etterskudd eller provinsiell.
4. (G)lokal kunstkritikk må sikre ivaretagelse både av innenfra- og utenfra-perspektiver. Målet må være å skape en åpen samtale som gir rom for meningsmangfold og friksjon.
5. Alle deler av kunstfeltet må ta ansvar for kunstkritikken slik at den ikke blir overlatt til seg selv. Det betyr likevel ikke at kulturpolitikken er fritatt ansvaret for å legge forholdene til rette for at alle deler av kunstfeltet tilgodeses med kunstkritikk.
6. Når avstanden mellom kunstkritikken og andre deler av kunstfeltet avtar blant annet som et resultat av dedifferensiering, genreoverskridelse, kollektive samarbeidsprosesser og ideer knyttet til horisontalitet og dialog, må nye former for kunstkritikk utvikles.
7. Den postdigitale situasjonen krever at kunstkritikken ikke lenger opererer med et skille mellom det fysiske og det digitale, men forholder seg kritisk og aktivt til kompleksiteten de ulike formene for kunstkritikk har, og kan ha.
8. Det er ikke mulig å opprettholde kunstkritikk om strenge krav om habilitet utøves. Det betyr likevel ikke at kunstkritikken skal tas opp i andre deler av kunstfeltet, men fordrer at kunstkritikken og kunstkritikeren hele tiden er bevisst sin egen integritet, uavhengig av hvilke verdener kunstkritikken og kunstkritikeren utgår fra og setter opp.
9. Mer enn noensinne er det viktig å ivareta motstandskraften i kritikken. Kvalitet fremfor kvantitet må derfor være et mantra. Spesielt må kunstkritikken holde fast på langsomhet (det som er utstrakt i tid og rom) og kompleksitet.
10. Reisekostnader gjør det vanskelig for kritikere å skrive om kunst som ikke presenteres der de er basert. For å ivareta både innenfra- og utenfra-perspektiver må kulturpolitikken støtte kunstkritikkprosjekter som har betydelige utgifter til reiser og oversettelsesarbeid.